

Золотарьов М.С. Розвиток пізнавального інтересу учнів основної школи під час вивчення фізики у навчальних закладах гуманітарного спрямування // Золотарьов М.С., Гончаренко Т.Л. // Пошук молодих. Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції [«STEM-освіта як напрям модернізації методик навчання природничо-математичних дисциплін у середніх і вищих навчальних закладах»], (Херсон, 20-21 квітня 2017 р.). – 2017. – №17. – С.59-62

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ

Золотарьов М.С., Гончаренко Т.Л.

Херсонський державний університет

Актуальність теми: Проблема розвитку пізнавального інтересу школярів є однією з найважливіших проблем сучасної освіти. Саме пізнавальний інтерес, спрямований на оволодіння знаннями та вміннями, їх збагачення і застосування, сприяє всебічному розвитку дитини як цілісної особистості, підвищенню ефективності процесу навчання.

Аналіз досвіду роботи вчителів фізики засвідчив, що розвитку пізнавального інтересу учнів приділяється недостатньо уваги; сучасні форми і засоби активізації пізнавального інтересу на уроках фізики у навчальних закладах гуманітарного спрямування використовуються епізодично, без урахування загальних інтересів і вікових особливостей дітей. Проте, необхідно відмітити, що вчитель фізики має широкий вибір можливостей реалізації даного завдання.

У зв'язку з цим **мета** статті полягає у визначенні шляхів та розробці методичних рекомендацій розвитку пізнавального інтересу учнів основної школи під час вивчення фізики у навчальних закладах гуманітарного спрямування.

Досягнення поставленої мети вимагає виконання наступних **завдань**:

- зробити аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження, визначити зміст основних понять;
- розробити та навести фрагмент методичних рекомендацій щодо

розвитку пізнавального інтересу учнів на уроках фізики в закладах гуманітарного спрямування.

Виклад основного матеріалу. В науковій літературі пізнавальний інтерес розглядається як: ефективне джерело самостійного здобуття знань, що підвищує інтенсивність розумової роботи, мобілізує увагу, знімає втому, призводить до підвищення якості засвоєваних знань, до їх розширення і поглиблення (А.Архипов, Д.Бауман, Н.Беляєва, Н.Дайрі, та ін.) [3]; складне особистісне утворення, у якому відображається єдність внутрішнього і зовнішнього (Л. Гордон, О. Леонтєв, С. Рубінштейн); інтегральне утворення, що спонукає особистість до постійного пошуку перетворення дійсності шляхом діяльності (Г. Щукіна); дієвий мотив навчання і навчальної діяльності (Л. Божович, Н. Бібік, А. Кузнецова, Н. Морозова); важливий засіб навчання (Ю. Бабанський, Г.Щукіна); потреба учня в набутті знань (М.Данилов, Р. Лемберг, М. Скаткін); вибіркова спрямованість особистості на набуття знань у певній предметній галузі (М. Біляєв, Л. Божович, Г. Щукіна) [2].

У дослідженнях з проблем формування пізнавальних інтересів учнів (Ш.Амонашвілі, Л.Виготський, О.Дусавицький, О.Киричук, Г.Щукіна та ін.) встановлено, що пізнавальний інтерес активізує всі психічні процеси людини, на високому рівні розвитку стимулює до постійного пошуку. Учені відзначають, що пізнавальні інтереси активізують розумову діяльність, впливають на зміни у способах її здійснення, активно взаємодіють із системою ціннісних орієнтацій, цілями, результатами діяльності. За певних умов інтерес є засобом захопленого навчання, переростає у стійку рису характеру [4].

Аналіз педагогічного досвіду вчителів та науковців дозволяє визначити шляхи розвитку пізнавальних інтересів учнів в процесі навчання фізики:

- постійне оновлення змісту навчального матеріалу (нові факти, відомості, теорії); оновлення раніше засвоєної навчальної інформації; історичний аспект фізичних знань; лабораторний експеримент; створення ситуації зацікавленості; практична значущість знань та сучасні наукові відкриття (О.Балуєва, Н.Самсонова, П.Скулов) [1, 6].

- зацікавлення змістом навчального матеріалу (історичні та біографічні відомості, політехнічний матеріал та ін.); зацікавлення видами діяльності у процесі вивчення фізики (складання і розв'язування фізичних задач, ребусів та кросвордів, застосування ІКТ, виконання дослідницьких завдань, демонстраційний експеримент, виконання проектів та ін.) (В.Шарко) [5].

У процесі розробки навчально-методичного забезпечення з вивчення розділу «Механічна робота та енергія» нами було складено 3 конспекти уроків (урок вивчення нового матеріалу «Прості механізми. Момент сили. Важіль. Умова рівноваги важеля», лабораторна робота «Визначення умови рівноваги важеля» та урок розв'язування задач «Умова рівноваги важеля»), підібрані дидактичні матеріали (6 фото- та відео-задач, 5 завдань дослідницького характеру, історичні довідки, відеоматеріали з YouTube), 5 тем проектів і плани до них. Методичні розробки уроків були впроваджені у навчально-виховний процес Учбово-виховний комплекс «Школа Гуманітарної Праці» Херсонської обласної ради. Приклади розроблених матеріалів наведені нижче.

Теми проектів: «Історія створення машин і механізмів», «Механіка в людині», «Прості механізми у побуті», «Прості механізми у спорті», «Перетворення і збереження енергії», «Біомеханіка людини», «Використання енергії природних джерел».

Відео-матеріали з YouTube: фрагменти серій науково-розважального серіалу «Галілео», що демонструють експерименти з встановлення умов рівноваги тіл, які учні можуть спробувати повторити вдома [7].

Фото- та відео- задачі та дослідницькі завдання:

1. Складіть та розв'яжіть задачу, використавши один з рисунків.

2. Зробіть фото траволатору та ескалатору. Поставте якомога більше питань різного характеру (уточнюючого, проблемного, порівняльного та ін.) до рисунків. Запишіть їх у зошит і дайте на них відповіді.

2.Зніміть відео, в якому відбувається: 1) дія закону збереження і перетворення енергії; 2) використання простих механізмів. Складіть якомога більше питань різного характеру (уточнюючого, проблемного, порівняльного та ін.) до відео. Запишіть їх у зошит і дайте на них відповіді.

Висновок. Розвиток пізнавального інтересу є актуальною проблемою сучасної освіти, вчитель фізики має широкі можливості реалізації даного завдання. Засобами розвитку пізнавального інтересу учнів на уроках фізики у навчальних закладах гуманітарного спрямування можуть бути зацікавлення змістом навчального матеріалу (використання відео-матеріалів, історичних довідок, тощо) та зацікавлення видами діяльності (складання та розв'язування

фото- та відео- задач, виконання проєктів, тощо). Умовою розвитку стійкого пізнавального інтересу учнів є систематичність залучення учнів до відповідних видів діяльності. Впровадження розроблених нами матеріалів під час вивчення розділу «Механічна робота та енергія» в УВК «ШГП» ХОР дало позитивні результати и може використовуватись учителями фізики.

Література:

1. Балужева О.В. Использование занимательных материалов для развития познавательных интересов учащихся на уроках физики. / Балужева О.В., Скулов П.В. [Електронний ресурс] : [режим доступу]: <http://mirznani.com/a/205390/ispolzovanie-zanimatelnykh-materialov-dlya-razvitiya-poznavatelnykh-interesov-uchashchikhsya-na-urok>
2. Житеньова Н.В. Формування пізнавального інтересу учнів 7-9 класі у процесі навчання предметів продничо-математичного циклу за комп'ютерної підтримки. / Наталя Василівна Житеньова / Автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук 13.00.09 – теорія навчання. – Харків – 2009. - 23 с.
3. Кобаль В.І. Методика розвитку пізнавальних інтересів учнів при вивченні історії України засобами краєзнавства : Монографія. / В.І. Кобаль – Мукачево : , 2014 . – 229 с.
4. Лобач О.О. Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів засобами усної народної творчості на уроках музики: Метод. рекомєнд. для студентів./ Лобач О.О., Гуда І.О – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2006.– 68 с.
5. Проектування навчального процесу з фізики: [Навч.-метод. посібн. для організаторів і викладачів ППО, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, методистів системи ППО] /В.Д. Шарко, Т.Л. Гончаренко. – Херсон. Грінь Д.С., 2013. – 196 с.
6. Самсонова Н.Ю. Познавательный интерес как фактор развития активности и самостоятельности обучения школьников на уроках физики. / Н.Ю. Самсонова [Електронний ресурс]:[режим доступу]: <http://festival.1september.ru/articles/579526/>

Серія науково-розважального серіалу «Галілео» [Електронний ресурс] :
[режим доступу]: <https://www.youtube.com/watch?v=c5JwDZ4EMSM>;
<https://www.youtube.com/watch?v=sxqE0lvo4qA>